પૂર્વછાયો- જેવી ગણીયે ગોમતી, તેવું જ આરાંભડું ગામ ।
બેટ પણ બીજું નહિ, જાણું ત્રણે ધર્મનાં ધામ ॥૧॥
બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિ વૈશ્ય શુદ્ર, સહુ કરે દામ દામ ।
પૈસા કારણ પ્રાણ લેવા, બેઠાં પુરુષ ને વામ ॥૨॥
દામ વિના દરશનની, છુટિ તે ન કરે છેક ।
આશા તજી મુનિ અંતરે, પછી કર્યો એમ વિવેક ॥૩॥
અંતરજામી આપશે, દર્શન જાણી નિજદાસ ।
દૃઢ આસને બેઠા મુનિ, મનમાં આણી વિશ્વાસ ॥૪॥

ચોપાઇ- પછી મુનિ બેઠા દૃઢ ધ્યાને, માંડ્યું અખંડ ભજન એકતાને ।
હતા આપે લક્ષવાન અતિ, હૃદે દેખે હરિની મૂરતિ ॥૫॥
તોય ગુરુએ કહ્યું છે વચન, તેમ કરવા ઈચ્છે છે દર્શન ।
થયા એ ઠામે ઉપવાસ ચાર, વળી તજી તોયનો આધાર ॥૬॥
મુનિ હાથ જોડી હરિ આગે, કરે સ્તવન દર્શન માગે ।
જયકૃષ્ણ પ્રસન્ન થાઓ આજ, દિયો દર્શન મને મહારાજ ॥૭॥
જય જદુપતિ જગવંદ, જય રુકિમણીપતિ રાજંદ ।
જય ભવ બ્રહ્માપતિ નાથ, જય સ્તવન કરે સુરસાથ ॥૮॥
કીર્તિ ભક્તિ સત્ય ધર્મ કહીએ, તેના આશ્રયરૂપ હરિ લહીએ ।
દ્વારામતિ પતિ દીન જાણી, કરો મેર લેર મન આણી ॥૯॥
તમે આગે ઉગારિયા દાસ, કરી અસુરજનનો નાશ ।

પુર્યાં દ્રૌપદી ચિર દયાળ, આવ્યા ગરૂડ તજી તતકાળ ॥૧૦॥
તાણ્યા કેશ દુષ્ટે કરી અન્યા, તેની ત્રિયા કરી કેશ વિના ।
વળી દુરવાસા દેવા શાપ, આવ્યા શિષ્ય સંગે લઈ આપ ॥૧૧॥
તેથી પાંડવ ઉગારી લીધા, જમી શાક તૃપ્ત સહુ કીધા ।
પારિજાતક સ્વર્ગથી આણી, રાજી કરી સત્યભામા રાણી ॥૧૨॥
ભૌમાસુર મારી કર્યું કામ, હર્યો ગર્વ સુરેશનો શ્યામ ।
બીજાં કરી બહુ બહુ કાજ, જન આગે ઉગાર્યા મહારાજ ॥૧૩॥
ઉધ્ધવીય હું તમને આશરી, કોટી કોટી જતન મેં કરી ।
કેમ દેતા નથી દરશન, રાય રણછોડ થઈ પ્રસન્ન ॥૧૪॥
આવી કેમ કરી કઠણાઈ, હુંતો વિચારૂં છું મનમાંઈ ।
વસુદેવ દેવકી બંધાવી, કરી લીળા ગોકુળમાં આવી ॥૧૫॥
રાખ્યાં બાર વર્ષ બંધીખાણે, તે તો સહુ જગતમાં જાણે ।
તેદી કર્યું તું કઠણ મન, નથી તજયું શું હજી મોહન ॥૧૬॥
ઘણું હેત કરી ગોપીસાથ, તેને તજી આવ્યા આંહિ નાથ ।
મેલી રોતી રઝળતી વને, તેની મહેર નહિ કાંઈ મને ॥૧૭॥
તેની તેજ મેલી નથી મતિ, મારી કેમ સાંભળો વિનતિ ।
વળી કરી નિજકુળ નાશ, આવી આંહિ વશ્યા અવિનાશ ॥૧૮॥
જાણી યાદવ ભૂમિનો ભાર, કર્યો છોટામોટાનો સંહાર ।
એજ વેગમાં ચઢ્યું છે મન, તે સારુ પીડો છો નિજજન ॥૧૯॥
પાપી પાસળે જન પીડાવો, તમે દીનબંધુ શાના કહાવો ।
ધનવાળા ધક્કા બહુ આપે, નિરધનને નિત્ય સંતાપે ॥૨૦॥
પ્રભુ ત્યાગી જો તમારા જન, તેને પાસળ ક્યાં થકી ધન ।
તેનું કરતા નથી ઉપરાળું, તમે કાવો છો દીનદયાળુ ॥૨૧॥
નિર્ધનનું ધન છો મહારાજ, વળી કહાવો ગરીબ નિવાજ ।
અનાથના નાથ ભગવાન, કાંરે ન સુણો વિનતિ કાન ॥૨૨॥
તમને વહાલા ઉધ્ધવ અત્યંત, તેના સંપ્રદાયનો હું સંત ।
જેવો છઉં તેવો નાથ તમારો, વાલાજી મુજને મ વિસારો ॥૨૩॥

થાય છોરું કછોરું જો કોય, તજે નહિ તેને તાત તોય ।
એમ કહીને ધરીયું ધ્યાન, દીઠા અંતરમાં ભગવાન ॥૨૪॥
આરત્યવાનની આરત્ય જાણી, મળ્યા મુનિને સારંગપાણી ।
મહાવદિ એકાદશી વિજયા, તે નિશિ મુનિપર રિઝિયા ॥૨૫॥
દીધાં અંતરમાં દર્શન નાથે, લક્ષ્મી સત્યભામા છે સાથે ।
કોટી સૂર્યસમ અજવાળે, ઉધ્ધવ સાત્યકિ ચમર ઢાળે ॥૨૬॥
અર્જુને છત્ર કનકનું ધર્યું, નૌતમ રૂપે મુનિમન હર્યું ।
નીલ કલેવર નીરદ જેવું, મુનિ કરે દર્શન એવું ॥૨૭॥
દીઠા અંતરે અંતરજામી, વાધ્યું આનંદ વેદના વામી ।
પછી ભાવે બોલ્યા ભગવાન, મુનિ માગ્ય માગ્ય વરદાન ॥૨૮॥
જે માગિશ મુનિ મુજ પાસે, તે આપીશ અધિક હુલાસે ।
એમ કહી અંતર્ધાન થિયા, મુનિ ધ્યાનથી તર્ત જાગિયા ॥૨૯॥
થઇ વ્યાકુળ નીસર્યા બહાર, દીઠા તેમના તેમ મુરાર ।
અંબર આભૂષણ અતિ ભારી, માથે મુગટ છે સુખકારી ॥૩૦॥
કંઠે હાર મનોહર મોતિ, પ્રસન્નમુખે શોભે શશિજ્યોતિ ।
ભુજ ચારમાં આયુધ ચાર, શંખ ચક્ર ગદા પદ્મ સાર ॥૩૧॥
એવા આયુધ ધરીને હાથે, દિધાં દર્શન દ્વારિકા નાથે ।
વળી પ્રેમાધીન મુનિ જોયા, સહ્યું કષ્ટ જાણી નાથ મોહ્યા ॥૩૨॥
પછી અલબેલો અઢળ ઢળ્યા, મુનિને ઉરમાં લઈ મળ્યા ।
વાલો કહે તમને જે વહાલું, માગોમાગો મુનિવર આલું ॥૩૩॥
મુનિ કહે જય મંગળ મૂરતિ, યદુપતિ ન મેલું ઉરથી ।
તમે છો કરુણાના દરિયા, દર્શન દઈ દુઃખ સંકટ હરિયાં ॥૩૪॥
હવે માગું છું હું બહુનામી, સુણો ચિત્ત દઈ મારા સ્વામી ।
અમારે ગુરુએ આજ્ઞા કીધી, ત્યાગી ગૃહીએ શિષ ધરી લીધી ॥૩૫॥
દ્વારિકાંની યાત્રા કરી લેવી, હમણાં આજ્ઞા અમને છે એવી ।
મુનિ કહે ગૃહી ધન ધરશે, ત્યાગી કેમ કરી તીર્થ કરશે ॥૩૬॥
મને જે વીતી તે કહી દાખું, એ વિધ્યે લોક પીડાય લાખું ।

ગોમતીમાં નાતાં બંધી કિધી, મને છાપો પણ નવ દિધી ॥૩૭॥
થયા ઉપવાસ અગિયાર, ત્યારે તમે મળિયા મુરાર ।
નમેરા બેઠા પઈસા લેવા, ન મળે ત્યાગીને નાણું દેવા ॥૩૮॥
માટે એ માગું ચિત્ત ધરીએ, સહુને તીર્થ થાય તેમ કરીએ ।
પછી નાથ બોલિયા વિચારી, કહ્યું વચન સર્વે હિતકારી ॥૩૯॥
મુનિ સત્ય માને વાત મારી, સર્વે પૂરીશ ઈચ્છા હું તારી ।
લોભી નિર્દય તીર્થ રહેનારા, લુંટે ધન પીડે જન મારા ॥૪૦॥
તે માટે વરતાલ આવીશ, સર્વે તીરથ સંગે લાવીશ ।
લક્ષ્મીનારાયણની મૂરતિ, તેમાં વસિશ કહે યદુપતિ ॥૪૧॥
છાપ ગોમતી સંગે લઈશ, ત્યાગી ગૃહિને દર્શન દઈશ ।
થાશે સહુને દર્શન ત્યાંઈ, હવે નથી રહેવું પળ આંઈ ॥૪૨॥
સત્ય વચન માનો મુનિ મારું, તમે આવે થયું ઘણું સારું ।
હવે સુખે ચાલો તમે યાંથી, જુવે વાટ ગોમતીએ સંગાથી ॥૪૩॥
એમ મુનિને કહિ ભગવાન, પછી થયા છે અંતરધાન ।
મુનિએ વિચાર્યું મનમાંયે, થયાં દરશન ગુરુકૃપાયે ॥૪૪॥
પછી મગન થઈ મુનિ વળ્યા, આવી અયોધ્યાવાસીને મળ્યા ।
પુછી ખબર પરસ્પરે, કહ્યું ન કહ્યું તે મુનિવરે ॥૪૫॥
હતો દિવસ તે દ્વાદશિ, કરી પારણાં ત્યાં રહ્યા નિશિ ।
થયું સવાર ચાલિયા સહુ, સાંભરે દ્વારિકાં બહુ બહુ ॥૪૬॥
દલે દુઃખી સુવે સહુ જ્યારે, દેખે સ્વપ્નામાં કૃષ્ણને ત્યારે ।
જાણું સંગે આવે છે મહારાજ, ભેળો લઈ સર્વે સમાજ ॥૪૭॥
એમ નિત્યે કરતા દર્શન, આવ્યા ગઢડામાં સહુ જન ।
સંધ્યાસમે સભામાંહિ શ્યામ, બેઠાતા સંતના સુખધામ ॥૪૮॥
તિયાં કર્યાં દંડવત આવી, હેતે લીધા પાસળ બોલાવી ।
ભલે જઈ આવ્યા દ્વારામતિ, ધન્ય ધન્ય તમારી ભગતિ ॥૪૯॥
પછી બોલ્યા મુનિવર આપે, આવ્યા કુશળ તમ પ્રતાપે ।
સ્નાન છાપ દર્શનનું દુઃખ, તેતો કેમ કહ્યું જાય મુખ ॥૫૦॥

સુણી ત્યાગી થયા છે ઉદાસે, તિયાં આપણે કેમ જવાશે ।
વર દીધાની વાત કહી જ્યારે, ત્યાગી પ્રસન્ન થયા સહુ ત્યારે ॥૫૧॥
સુંણી ગુરુએ કર્યો સતકાર, ભાગ્યવાન તું સાધુ અપાર ।
મુનિ કહે પ્રતાપ તમારો, હવે વરતાલ વહેલા પધારો ॥૫૨॥
સ્વામી પ્રસન્ન થઈ એમ કહ્યું, જાવું વરતાલે નિશ્ચે એ થયું ।
ફુલદોલ જે ફાગણશુદિ, પહોચવું પુન્યમ દન તેદિ ॥૫૩॥
ત્યાગી ગૃહી બાઈ ભાઈ જેહ, લખી કાગળ તેડાવ્યા તેહ ।
તે રાત્રિ સહુ સ્મરણ કરતા, સર્વે સંત આનંદમાં સુતા ॥૫૪॥
દિઠા સ્વપ્રામાં લાડિલો લાલ, રમા સહિત જાતા વરતાલ ।
બોલ્યા પરસ્પર પરભાત, કહી સ્વપ્રાની ગુરુને વાત ॥૫૫॥
સ્વામી કહે સત્ય વાત સારી, કરો વરતાલ જાવા તૈયારી ।
ચાલ્યા સાતમ્યે સહુ જનવૃંદ, ગઢડેથી સ્વામી સહજાનંદ ॥૫૬॥
કરી ઉત્સવ પર તૈયારી, સંગે લેઈ ઘોડાની અસવારી ।
વાજીવાગ ગ્રહી ડાબે હાથે, લીધા સુભટ જન બહુ સાથે ॥૫૭॥
ઘોડી શોભે સોનેરી સાજે, શ્વેત વસ્ત્ર પહેર્યાં છે મહારાજે ।
કેશર કુંકુમ તિલક કર્યાં, નૌતમ રૂપે જન મન હર્યાં ॥૫૮॥
મજલે મજલે થાય ઉતારા, સંઘ સહિત રહે ગામ બારા ।
કુંડળ ખસતેથી બોરૂ રહ્યા, સીંજીવાડેથી વરતાલ ગયા ॥૫૯॥
શુદી એકાદશી વરતાલ, આવ્યા નાથ સાથ લઈ મરાલ ।
આવ્યા તે દિન દ્વારકાંનાથ, રાણી રુકિમણી લઈ સાથ ॥૬૦॥
લક્ષ્મીનારાયણરૂપે કૃષ્ણ, કરે બહુ દેશનાં જન દ્રષ્ણ ।
દ્વારિકાંથી રણછોડ આવ્યા, વસ્યા વરતાલે જનમન ભાવ્યા ॥૬૧॥
કર્યો ઉત્સવ ફુલદોલ ભારી, પૂજ્યા શિષ્યે સ્વામીએ મુરારી ।
દ્વારિકાંથી ચાલ્યા જેદી નાથ, સર્વે દેવ તીર્થ આવ્યાં સાથ ॥૬૨॥
ધાર તળાવ સુંદર અતિ, કૃષ્ણ કહે ત્યાં રહો ગોમતી ।
બીજા દેવ તીર્થ આસપાસ, વાલે કરાવ્યો વરતાલે વાસ ॥૬૩॥
કહ્યું સ્વપ્રામાં દ્વારિકાનાથે, મારાં આયુધ છાપજ્યો હાથે ।

વચને છાપ આપી વરતાલ, નરનારી થયાં સહુ નિહાલ ॥૬૪॥
રામનવમીએ પૂજા કરી, વિમળા એકાદશી અર્ચ્યા હરિ ।
તિયાં જયજય બોલે છે જન, દેખી દુષ્ટનાં દાઝિયાં મન ॥૬૫॥
એમ થાય લીળા નિત્ય નવી, કહે એક મુખે કેમ કવિ ।
નિત્ય તળાવે બિરાજે નાથ, મુનિ સતસંગી લઈ સાથ ॥૬૬॥
તિયાં થાય ઉત્તર પ્રશન, કરે અનેક જન દર્શન ।
વાજે વાજંત્ર તિયાં અપાર, લાવે પૂજા જન બહુ વાર ॥૬૭॥
લઈ પીચકારી હરિ હાથ, રમે રંગે સખા સંગે નાથ ।
વળી આપી આજ્ઞા અવિનાશ, ગાઓ ગરબી રમો જન રાસ ॥૬૮॥
ગાળે સર સતસંગી સહુ, દેખી રાજી થાય વાલો બહુ ।
જ્યારે આવે ઉતારે મહારાજ, ઉપડાવે ઈંટ્યો મંદિરકાજ ॥૬૯॥
એક દિન રાજી થઈ નાથ, મળ્યા મુનિને ભરી ભરી બાથ ।
વળી જમાડે જનને આપે, એતો વાત આવે કેમ માપે ॥૭૦॥
એમ લીળા કરી બહુ દન, જોઈ જન થયા છે મગન ।
કર્યો ઉત્સવ એક માસનો, પુરીયો મનોરથ દાસનો ॥૭૧॥
પછી પ્રભુજી ત્યાંથી પધાર્યા, આવી ગઢડે આનંદ વધાર્યા ।
સુંદર વર્ષ તે સારું કહીએ, ચૈત્રશુદી એકાદશી લહીએ ॥૭૨॥
તેદિ ઉત્સવ કરાવ્યો વાલે, આવ્યા દ્વારકાનાથ વરતાલે ।
સત્ય વાત નજરની દિઠી, લાગે હરિજનને એ મીઠી ॥૭૩॥

ઇતિ શ્રીમદેકાન્તિકધર્મ પ્રવર્તક શ્રીસહજાનંદસ્વામિ શિષ્ય
નિષ્કુળાનંદમુનિ વિરચિતે ભક્તચિંતામણિ મધ્યે સચ્ચિદાનંદ
સ્વામીએ સ્તુતિ કરીને દ્વારિકાનાથે દર્શન દિધાં ને વરતાલ આવ્યા એ
નામે ત્રાંણુંમું પ્રકરણમ્ ॥૯૩॥